

八德

序

本手冊所列的八德出自《關聖帝君明聖真經》：「孝弟忠信人之本，禮義廉恥人之根。」

遵循道德是儒家修身養性之基礎。中國文化中有不少類似的教導：道家以「仁義禮智信」為五美、釋家有「不殺生、不偷盜、不邪淫、不妄語、不飲酒」為五戒。他們全都是勸告人們去克己收心、也是指點出了一條修真成聖的軌道。

Osiem Cnót

Studiujący pisma przypisują Osiem Cnót wersetowi z Księgi Oświecenia Mędrca Cesarza Guan : „To poprzez Bogobojność Synowską, Harmonię Rodzeństwa, Zaangażowanie, Solidność, Przyzwoitość, Poświęcenie, Honor i Poczucie Wstydu stajemy się w pełni ludzkimi istotami”.

Praktykowanie Cnót jest integralnym składnikiem treningu Konfucjańskiego. Inne nauki z chińskiej kultury dają nam podobne wskazówki jak mamy się zachowywać. Taoizm mówi o Pięciu Zaletach (ludzkiego charakteru): Uprzejmość, Właściwe Zachowanie, Przyzwoitość, Mądrość, Solidność. Buddyzm przedstawia Pięć Nauk: „nie odbieraj życia; nie zabieraj i nie kradnij; nie cudzołóż; nie kłam; nie pij alkoholu.” Wszystkie służą podobnemu celowi, którym jest pomóc nam poskromić serce i pokonać naszą ziemską naturę, i wszystkie one stanowią ścieżki prowadzące do oświecenia.

孝

Bogobojność synowska

Dbałość i troskliwość o naszych rodziców – nauczycieli – starszych

Czymże jest bogobojność synowska? Jest wiele jej aspektów. Najważniejszy z nich to czcić ojca i matkę swoją oraz troszczyć się o ich potrzeby. Poprzez „cześć” rozumiemy dobre wobec nich zachowanie i unikanie czynów, które by rodziców zawstydzily lub unieszczęśliwiły. Powinieneś wiele robić dla rodziny. Powinieneś być oszczędny i dbały o majątek rodzinny. Rodzeństwo winno żyć w zgodzie i harmonii. W kontaktach z innymi powinieneś postępować szczerze i uczciwie. Nie bądź fałszywy. We wszystkich działaniach bądź skromny, uprzejmy i taktowny wobec innych; bądź przyzwoity i powstrzymuj się przed niegodnymi, gorszącymi myślami i czynami. Jeżeli to wszystko osiągniesz, oznaczać to będzie, iż oddany jesteś praktykowaniu synowskiej bogobojności. Powinieneś również troszczyć się o dobrobyt rodziców. Istnieją trzy główne potrzeby, które powinieneś zapewnić rodzicom. Po pierwsze: zadbać o ich jedzenie i ubranie. Po drugie: w razie choroby – zapewnić opiekę lekarską i umożliwić powrót do zdrowia. Po trzecie: gdy umrą – zadbać o pochówek i troszczyć się o ich groby. Jako syn czy córka; będąc bogatym czy biednym; bez względu na wykonywany zawód; będąc żonatym lub nieżonatym; mając lub nie mając dzieci – jeśli potrafisz wypełnić te trzy potrzeby z oddaniem i szczerością, twoi rodzice będą szczęśliwi za żywota, a po śmierci będą spoczywać w pokoju. Matka nosiła cię w łonie przez dziesięć miesięcy księżycowych i pielęgnowała przez trzy lata. Rodzice troszczyli się o ciebie z oddaniem, stale zaspakajali twoje potrzeby. Powinieneś okazać im swoją wdzięczność poprzez wypełnianie cnoty synowskiej bogobojności. Synowska bogobojność ma wiele aspektów. Tak długo, jak każdy z nich wypełniany jest ze szczerego serca cnota jest realizowana. Cokolwiek czynisz dla swoich rodziców – czyn z życzliwością i szczerością.

如何是孝？孝要立身，孝要事親，孝要養親，孝要敬親，孝要愛親，孝要尊親，孝要睦鄰，孝要忠國，孝要信人，孝要廉恥，孝要節儉，孝要勤儉，孝要勇敢，孝要堅毅，孝要忍耐，孝要謙虛，孝要禮貌，孝要誠實，孝要守信，孝要負責，孝要盡心，孝要盡力，孝要盡忠，孝要盡孝。

忠

界忠使不自辦己當忠力不叫如
 上的奸稱安假事面了做得忠何
 難人弄職惰貨一背即我的臣是
 立一巧而棄工般地或分九殊忠
 得旦這肆士人這老下內世不人
 住失就虐不懈也老苦の間知人
 脚敗是奸勤急是實營事的這都
 嘍不大貪學手忠實生沒士箇曉
 聞不在此而藝了不農得忠得
 不忠上好農倘辦論二工字做
 問了在弄不若勞公心商人不
 恐這下刀勤商苦事這各人不
 於等一筆耕費如私就人都奸
 世不概官而專做事是竭少詐

Zaangażowanie

Lojalność – Wierność – Poświęcenie

Czymże jest zaangażowanie? Chińskie słowo określające tę cnotę oznacza dosłownie „środek serca”. Każdy wie, iż urzędnik państwowy, który nie jest przekupny i z poświęceniem wykonuje swoje obowiązki jest lojalnym i zaangażowanym urzędnikiem. Zaangażowanie to cnota przydatna nie tylko urzędnikom państwowym. Tę cnotę powinien posiadać każdy człowiek, bez względu na wykonywany zawód: czy to w rolnictwie, handlu czy w przemyśle itd. Powinieneś się bardzo starać by angażować się i podchodzić uczciwie do wszystkich twoich relacji. To właśnie jest zaangażowanie. W sprawach publicznych, osobistych, podczas pracy i wysiłku, gdy działasz otwarcie lub potajemnie zawsze powinieneś być uczciwym, pracowitym i poświęcającym się w trosce o innych. Jeśli handlowiec jest nieuczciwy w interesach; jeśli pracownik jest leniwy i niechlujny; jeśli rolnik nie jest pracowity; jeśli uczonec nie podąża za wiedzą okazując pogardę i małostkowość w swojej pracy; jeśli urzędnicy państwowi są skorumpowani i znieważający w swojej władzy, to nie jest to poświęcenie. Ludzi, którzy się nie angażują spotka porażka, zostaną zapomniani. Inni ludzie nie będą chcieli pomagać im w potrzebie. Nie znajdują dla siebie miejsca na tym świecie.

信

招貴己違也這件等莫的便實如
 牌貧哄你哄無不人得好想的何
 人賤自那你信照格一語前不是
 人士己就將實嘴若點做言扯信
 都農呀事來的上習疑的復誑大
 少工可事公人那慣心好得不抵
 不商見做事聲樣欺這事後欺做
 得。這世不私名做哄就就件語騙事
 信間動事一這嘴是件允有說
 字的了人出就上信都古事話
 真不不都哄不無他今人真
 是金拘是不人信好論學人相真
 玉富自肯人。了。事何他。說約實

Solidność

Szczerość – Uczciwość –
Dotrzymywanie obietnic

Czymże jest solidność? Ta cnota dotyczy uczciwości, zaufania i szczeroci. Twoja mowa i czyny powinny być uczciwe. Nie bądź fałszywy, nie przesadzaj. Jeśli coś komuś obiecujesz, to dotrzymuj słowa. Postępuj zgodnie z naukami mędrców. Idź za ich przykładem i ucz się od nich. Wątpiąc w uczciwość ich czynów jesteś nieufny. Bez względu na reputację, jaką się cieszysz - jeśli twoje słowa są sprzeczne z twoimi czynami - posiędziesz opinię osoby niegodnej zaufania. Jeśli jesteś znany ze swoich nieuczciwych, nieszczerych i niesolidnych działań, to nikt ci nie zaufa i nie pomoże w sprawach publicznych lub osobistych. Bez wsparcia innych nie będziesz w stanie nic zrobić. Bez solidności popadniesz w ruinę. Czy dla bogatego; czy dla biednego; uczonego czy rolnika; robotnika czy handlowca opinia solidnego jest tak cenna jak drogocenny kamień lub złoto. Faktycznie nikt nie powinien żyć bez cnoty solidności.

禮

如說何是禮，禮字當管得寬，一尚
 未說大完，但於這裏，地當儀容，一部
 說賓客，小對心，天謹慎，神靈敬母，尊
 傳坐當言，舉動從容，恭敬，敬母，尊
 當坐當言，舉動從容，恭敬，敬母，尊
 習，這就有別，講禮動，從容，恭敬，敬母，尊
 候，男，女，有，講禮動，從容，恭敬，敬母，尊
 嚴，肅，不，嬉，笑，怒，罵，高，聲，對，是，講
 禮，了，倘，或，侮，慢，尊，長，褻，瀆，神，明，對，是，講
 親，朋，為，點，小，事，動，輒，吵，鬧，爭，明，對，是，講
 酒，後，狂，言，罵，人，這，就，是，大，失，禮，儀，的，至
 事，不，特，教，嘍。

Przyzwoitość

Uprzejmość – Grzeczność – Dobre maniery
– Dobre wychowanie

Czymże jest przyzwoitość? Przyzwoitość to cnota obejmująca różnorodne działania. Księga Rytuałów, klasyka Konfucjanizmu poświęcona jest rozważaniom na temat przyzwoitości, które i tak nie oddają wszystkich aspektów tej cnoty. Tu też nie jesteśmy w stanie wyrazić pełnego jej znaczenia. Najważniejsze aspekty przyzwoitości mogą być jedynie zasygnalizowane. Przyzwoitość to dobre zachowanie, dobre maniery i uprzejmość. Składając szacunek niebu i ziemi, rodzicom i nauczycielom, gospodarzom i gościom zważcie na swoje zachowanie. Powinniśmy być uprzejmi i okazywać dobre maniery. Stój, kiedy powinieneś stać; siedź, kiedy powinieneś siedzieć; mów, kiedy nadejdzie twoja kolej. Zachowuj się właściwie, nie bądź lekceważący, nonszalancki czy gderliwy. Tak rozumiemy przyzwoitość. Na spotkaniach, bankietach mężczyźni i kobiety powinni zachowywać się z szacunkiem. Wujowie, ciotki, bracia, zięciowie, siostry, szwagierki nie powinni podnosić głosu, dokuczając sobie wzajemnie, flirtować ze sobą czy zapominać o zachowaniu stosownym do swojej pozycji w rodzinie. To właśnie jest przyzwoitość. Jeżeli nie szanujesz starszych; wdajesz się w kłótnie i bójkę; jesteś przemądrzały; lubujesz się w małostkowych sprzeczkach to znaczy, że straciłeś wszelkie poczucie przyzwoitości. Ludzie nie tylko będą o tobie mówić źle, ale za twoje złe zachowanie będą obwiniać rodziców.

廉

無知的謀財括心不纔虧就裁如
 一怎就財產刑兩亂取人是何
 個樣想害甚民潔用取自分得是
 得來一命有脂一嫖不己內的廉
 好就網使想民箇賭得在該銀心
 結怎打人方膏廉洋就良取錢地
 局的去以家計紳呀不要上物明
 的。尊圖破慣土每沾既打要絲莫
 錢眼產通豪見這不算看毫得
 歸前九匪謀貪豈妄幾取都污
 孽快有類估官不取蕃了不濁
 路活利劫人污是取自取虧亂不
 終殊益盜家吏身然得取該

Honor

Nieskazitelność – Nieprzekupność
 – Przyjmowanie tego, na co zasługuję
 i na co zapracowałem.

Czymże jest honor? Podstawą honoru jest skromność oraz jasne, otwarte serce. Jeżeli coś do ciebie nie należy, nie powinienes tego brać ani pragnąć. Jeśli coś prawowicie i słusznie do ciebie należy, powinienes najpierw sprawdzić czy posiadanie tego nie przyniesie krzywdy innym. Bierz tylko wtedy, kiedy nie powoduje to krzywdy czy bólu innych. Cokolwiek czynisz, działaj zgodnie ze swoim sumieniem. Jeżeli wykażesz roztropność w braniu i dopominaniu się tylko tego, co możesz wziąć, będziesz przez to skromny w odniesieniu do wszystkiego, co posiadasz i okażesz troskę o potrzeby innych. Znaj granice swoich zasobów. Jeżeli zechcesz skrować więcej niż cię na to stać, będziesz podlegał pokusom podejmowania niewłaściwych działań. Chciwość i dyshonor idą w parze. Ciesz się tym, co posiadasz i nie pragnij dóbr zdobywanych nieuczciwymi sposobami. Starożytni mędrcy prowadzili proste życie i posiadli całą wiedzę świata. Jeżeli nie będziesz nadużywać seksu i narkotyków, jeżeli nie będziesz oddawać się hazardowi, wtedy twoje serce i ciało pozostaną czyste – będziesz wówczas honorowym człowiekiem. Popatrz na skorumpowanych urzędników państwowych; chciwych bogaczy wykorzystujących biednych ludzi; współpracujących z mordercami i złodziejami; ludzi, którzy uczynią każdą niemoralną rzecz by osiągnąć bogactwo. Zamiast prowadzić honorowe życie prowadzą do rozkładu rodzin, do upadku przedsiębiorstw – tylko po to, by osiągnąć jakiś zysk lub doznać chwilowej przyjemności. Pragną mieć wszystko, ale to, co zyskają przez nieuczciwe działania utracą w ten sam sposób. Nie wiedzą, że ich niehonorowe działania doprowadzą do marnego końca.

耻

人者落洋是橫是廉禮這做不
 格意食煙大行可被慳是事孝何
 耻人人而可結耻人吝不不父是
 字而格蕩耻果呀當不忠母耻
 烏無卑產的身更面施可人犯大
 可耻賤破至受若識而耻鄙國致
 少定已家於慘貪諷無呀棄法就
 呀。然極游狐報官背義若言弟是
 無是手羣子污地妄胡行兄上
 惡又無狗孫吏笑取行失不
 不可業黨落惡罵銀亂信和字
 作耻而因魄紳又錢倫没人為
 欲之施嫖媾這土是而而人欺綱
 存尤衣賭又豪不不逢侮如

Poczucie wstydu

Uczciwość – Świadomość niegodnego działania i jego unikanie.

Cóż to znaczy mieć poczucie wstydu? Poczucie wstydu to zrozumienie konsekwencji niegodnego działania. Tę cnotę należy rozpatrywać w odniesieniu do pozostałych siedmiu cnot. Świadomość wstydu to wiedza pozwalająca stwierdzić, jakie działania są niegodne i jak ich unikać. Niegodne działania to: lekceważenie uczuć synowskich, przynoszenie wstydu rodzicom, brak harmonii w rodzeństwie, brak zaangażowania czy nieuczciwość, wywoływanie wobec innych nienawiści wobec własnej osoby, niedotrzymywanie słowa prowadzące do utraty wiarygodności. Czyż nie są to działania niegodne? Brak przyzwoitości; skąpstwo i małoduszność; egoistyczne zainteresowania; przekupstwo czyż nie są to działania niegodne? Jeśli działasz bezwstydnie przez całe życie niszczysz swój dobrobyt a także powodzenie potomków. Kontakty z mordercami czy przestępcami; nadużywanie narkotyków czy seksu; bez troskie zarządzanie rodzinnymi dobrami; nie zaspokajanie potrzeb rodziny to również niegodne działania. Konsekwencją niegodnych działań jest całkowita hańba. Nie ma zła, którego byś nie uczynił. Jeżeli chcesz zachować osobistą godność, to jak możesz żyć bez poczucia wstydu.